

Nr 294.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ny stat för kammarkollegium m. m.; given Stockholms slott den 18 mars 1921.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts,
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

K. J. Beskow.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 18 mars 1921.

Närvarande:

Statsministern VON SYDOW, ministern för utrikes ärendena greve WRANGEL, statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY, ELMQUIST, MALM, BERGQVIST, HAMMARSKJÖLD, EKEBERG, HANSSON, BESKOW.

Efter gemensam beredning med chefen för ecklesiastikdepartementet anförde chefen för finansdepartementet, statsrådet Beskow, följande:

Nu gällande, av 1919 års lagtima riksdag godkända stat för kammarkollegium har följande lydelse:

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 1 saml. 252 häft. (Nr 294.)

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Orts-tillägg	Summa	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
1 generaldirektör	7,000	3,000	1,000	11,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 kammarråd	5,000	2,500	600	8,100	
4 kammarråd	20,000	10,000	2,400	32,400	
1 förste advokatfiskal	4,200	2,000	600	6,800	
1 andre advokatfiskal	3,600	1,800	400	5,800	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 tjänsteman i andra lönegraden (sekreterare)	3,600	1,800	400	5,800	
7 tjänstemän i andra lönegraden (4 sekreterare, 3 arkivarier)	25,200	12,600	2,800	40,600	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.
1 arkivarie för lantmäteriutredningar	3,600	1,800	400	5,800	
1 tjänsteman i första lönegraden (notarie)	2,200	1,500	300	4,000	Efter 5 år kan avlöningen höjas med 200 kronor, efter 10 år med ytterligare 200 kronor och efter 15 år med än ytterligare 200 kronor; skolandet av ålderstillägget 100 kronor tillhöra lön och 100 kronor tjänstgöringspenningar.
4 tjänstemän i första lönegraden (1 notarie, 2 fiskaler, 1 registrator)	8,800	6,000	1,200	16,000	
1 kvinnligt biträde i andra lönegraden	1,300	500	200	2,000	Efter 3 år kan lönen höjas med 100 kronor, efter 6 år med ytterligare 100 kronor och efter 9 år med än ytterligare 100 kronor.
1 kvinnligt biträde i andra lönegraden	1,300	500	200	2,000	
1 kvinnligt biträde i första lönegraden	1,100	300	200	1,600	
6 kvinnliga biträden i första lönegraden	6,600	1,800	1,200	9,600	
1 förste vaktmästare	1,100	650	150	1,900	
1 vaktmästare	900	550	150	1,600	
3 vaktmästare	2,700	1,650	450	4,800	
Anslag till vikariatsersättning, arvoden åt amanuenser och flitpenningar ...				29,800	
Anslag till renskrivnings- och tryckningskostnad, förslagsanslag				3,000	
Summa kronor	—	—	—	192,600	

Anm. Därest bostad med bränsle, eventuellt med bränsle och elektriskt ljus, där sådant anordnats, anvisas vaktmästare, skall av lönen avstås för bostad med bränsle 300 kronor för år samt för lyse 25 kronor om året. Därest vaktmästare åtnjuter enbart bostad eller bostad med värme, men icke i övrigt erforderligt bränsle, ävensom då bostadsförmån är av sådan beskaffenhet, att den icke kan anses hava ovan sagda värde, skall det ankomma på Kungl. Maj:tt att efter omständigheterna bestämma det lägre löneavdrag, som för dylik förmån skall äga rum. Förmånen av lyse innebär allenast rätt till en årlig maximiförbrukning av elektrisk ström intill högst 100 kw-timmar. Åtnjutes lyse, skall vaktmästaren själv bekosta armatur och lampor. I övrigt skola ifråga om förmån av bostad m. m. i tillämpliga delar lända till efterrättelse bestämmelserna i § 3 av kungl. kungörelsen den 1 november 1918 angående avlöningsförbättring från och med år 1919 för vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare (Sv. F. S. 1918 nr 836).

Under sjunde huvudtiteln, punkten 4, i 1921 års statsverksproposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, under riksstatens sjunde huvudtitel, med uteslutande av det under rubriken kammarkollegium uppförda ordinarie anslaget å 192,600 kronor, därav bestämt anslag 189,600 kronor samt förslagsanslag 3,000 kronor, under samma rubrik beräkna ett ordinarie förslagsanslag å 293,700 kronor.

Kungl. Maj:ts berörda förslag grundade sig *dels* på det av Kungl. Maj:t för riksdagen i statsverkspropositionen framlagda förslag till ny definitiv lönerereglering för befattningshavare vid statsdepartement och centrala ämbetsverk, *dels ock* därpå, att fråga förelåg om ordnande av de under kammarkollegium lydande arkivens ställning inom det offentliga arkivväsendet och att i sammanhang härmed vissa ändringar borde äga rum i kollegiets stat.

Vid föredragning inför Kungl. Maj:t den 11 mars 1921 av frågan om riks- och landsarkiven har chefen för ecklesiastikdepartementet lämnat en utförlig redogörelse för spörsmålet om ordnande av kammarkollegii arkivs ställning, till vilken redogörelse jag ber att få hänvisa. Den lösning av sistnämnda spörsmål, som bemålde departementschef i samråd med mig förordat, innebär, att kammararkivet skulle överflyttas på riksarkivets stat och dess förvaltning övertagas av riksarkivet, men att däremot de i kammarkollegii egentliga ämbetslokaler förvarade arkivalierna skulle bibehållas under kollegiets förvaltning. För vården av kammararkivet skulle å riksarkivets stat upptagas en tjänsteman i den nya femtonde lönegraden under benämningen förste arkivarie, varjämte från kammarkollegiets stat till riksarkivets skulle överflyttas *dels* anslag till avlöning åt en ordinarie vaktmästare i den nya första lönegraden, *dels* av de för avlöning av icke-ordinarie befattningshavare avsedda medel så mycket, som åtgår till avlöning åt en amanuens och en extra vaktmästare. Slutligen förutsättes, att för vården av kammarkollegiets arkiv å dess stat upptages en tjänsteman i den nya trettonde lönegraden med benämningen andre arkivarie för arkivvården.

Vården av de i kammarkollegii egentliga ämbetslokaler förvarade arkivalier ankommer för närvarande så vitt angår andra arkivkontoret, på föreståndaren för kontoret samt för registratorskontorets vidkommande på registratorn. Dessutom är på extra stat uppförd en tjänsteman i nuvarande första lönegraden, den s. k. utredningsnotarien, med åliggande, bland annat, att biträda arkivarien å andra arkivkontoret med till arkivvården hänförliga göromål. Beträffande tillkomsten av ifrågasvarande extra befattning ber jag att få erinra om följande.

Uti sin den 6 oktober 1916 dagtecknade skrivelse med förslag till omorganisation av kammarkollegium yttrade ämbetsverket, så vitt nu är fråga, följande:

Efter dåvarande ordning hade en av kollegiets sex notarier placerats såsom *utredningsnotarie* med skyldighet tillika att med upplysningar tillhandagå den allmänhet, som besökte andra arkivkontoret. Genom den av kollegiet nu föreslagna indragningen av fyra notarier skulle tillgång saknas till tjänsteman, avsedd för nyssnämnda uppdrag. Då det emellerlid vore synnerligen angeläget att den arkivarie, som förestode andra arkivkontoret, måtte kunna ostört ägna sig åt besvarandet av de talrika remisser, som han från kollegiet erhöle, och därför i så stor utsträckning som möjligt undslippa det tidsödande arbetet att tillhandagå allmänheten med lämnande av upplysningar och framtagande av handlingar m. m., syntes kollegiet oundgängligt att begränsa indragningen till tre notarietjänster, och bibehålla tre, varav en skulle hava samma skyldighet som den nuvarande utredningsnotarien.

Mot vad kollegiet föreslagit i avseende å bibehållande av tre notariebefattningar förklarade sig löneregleringskommittén i avgivet utlåtande icke hava något att erinra. Av de tre notarierna skulle alltså även efter kommitténs tanke en erhålla placering å andra arkivkontoret med skyldighet tillika att med upplysningar tillhandagå den allmänhet, som besöker detta kontor.

I proposition nr 164 till 1919 års lagtima riksdag framlade Kungl. Maj:t förslag till omorganisation av kammarkollegium och upptog därvid å staten, bland andra, tre notariebefattningar. Vederbörande departementschef hade i detta avseende icke funnit någon erinran mot kollegii förslag.

I en inom första kammaren väckt motion, nr 158, hemställdes emellertid, att den notarie, som till väsentlig del skulle hava befattning med arkivalierna i andra arkivkontoret, måtte uppföras icke på ordinarie utan på extra stat. Riksdagen, som i övrigt biföll Kungl. Maj:ts förslag, ansåg i likhet med motionären, att, med hänsyn till den då pågående utredningen rörande vården av kammarkollegiets arkiv, den tjänsteman, vilken föreslagits till placering såsom utredningsnotarie med skyldighet att biträda arkivarien å andra arkivkontoret med utredningar samt att med upplysningar tillhandagå den allmänhet, som besöker arkivkontoret, icke borde för det dåvarande uppföras å ordinarie stat. Befattningen uppfördes i stället å extra stat.

På sätt närmare framgår av vad chefen för ecklesiastikdepartementet vid framläggande av nyss omförmälda förslag yttrat angående kammarkollegii arkivs ställning är förslaget i denna del baserat på en av ordföranden hos de av chefen för ecklesiastikdepartementet för berörda frågas beredande tillkallade sakkunniga, före detta justitierådet K. J.

W. Sjögren uttalad särskild mening. I sitt yttrande i ämnet berörde emellertid icke Sjögren frågan om fortsatt bibehållande i kollegium av den s. k. utredningsnotarien. I 1921 års statsverksproposition har icke heller för år 1922 beräknats något anslag till den ifrågavarande notarien.

Nu har kammarkollegium i skrivelse den 4 februari 1921, bland annat, jämte erinran att avlöning till utredningsnotarien icke beräknats i den ordinarie staten för kollegium, beträffande behovet av denna tjänst åberopat de skäl, som anförts av reservanterna bland sakkunniga, kammarråden friherre Casten von Otter och A. W. Dufwa, samt i en till vederbörande utskott vid 1919 års lagtima riksdag av generaldirektören Hj. Nehrman den 29 mars 1919 avgiven promemoria.

Bemälda reservanter yttra i föreliggande ämne:

»De sakkunnigas majoritet synes ha tänkt sig, att den föreslagna andre arkivarien på riksarkivets stat skulle kunna helt och hållet övertaga de uppdrag, som för närvarande åligga omförmälde utredningsnotarie, vilken enligt kammarkollegiets i denna del av Kungl. Maj:ts gillade förslag till omorganisation av ämbetsverket skulle bibehållas, och har majoriteten därvid förmenat, att sagda notaries huvuduppgift skulle vara att tillhandagå allmänheten med lämnande av upplysningar och framtagande av handlingar.

Denna uppfattning om utredningsnotariens huvuduppgift är emellertid ingalunda riktig.

Såsom redan benämningen angiver, ingår bland utredningsnotariens skyldigheter även den att verkställa utredningar, och åligger honom i sådant avseende att biträda arkivarien i andra arkivkontoret med utredningar av enklare beskaffenhet. Detta åliggande bör desto hellre bibehållas för ifrågavarande notarie som det icke kan vara lämpligt att lägga dylika ofta förekommande smärre utredningar på arkivarien, vars högre kvalificerade arbetskraft måste i den allra största utsträckning anlitas för de svåra och vidlyftiga utredningar, som alltjämt i stort antal tillhöra kontoret.

Uppenbart torde vara att detta utredningsnotariens åliggande, nog så viktiga arbete kräver en på det kamerala området förfaren tjänsteman och sålunda icke kan anförtros åt en allenast för det arkivtekniska området särskilt utbildad person.

Utredningsnotariens övriga åligganden äro enligt den av kollegiet fastställda indelningen av arbetet i andra arkivkontoret följande:

1. skyldighet att tillhandagå forskare, vare sig statens tjänstemän eller enskilda personer;
2. mottagande av koncept och akter till kollegiets beslut och utslag samt akternas kvitterande i kollegiets protokoll och desammas jämte konceptens överlämnande till vederbörande för delgivning, anteckning och registrering;
3. kvitterande av sådana kungl. brev och departementsskrivelser, som jämlikt kollegiets beslut skola delgivas arkivkontoret; samt
4. in- och utlåning av handlingar.

Den under 1 omförmälda skyldigheten att tillhandagå forskare, icke blott

allmänheten utan även och icke minst viktigt statens tjänstemän, består — fränsett det rent mekaniska arbetet med handlingars framtagande — huvudsakligen i meddelandet av upplysningar i de mångskiftande frågor, som falla inom kollegiets både äldre och nuvarande ämbetsförvaltning. Vad särskilt denna arkivkontorets uppgift beträffar må erinras, att i detta kontor förvaras och föras samtliga riket nu gällande jordeböcker, likasom där finnas de viktigare bland de äldre. Ett stort antal besökande å kontoret, däribland icke minst fastighetsägare på landet, infinna sig där för att förskaffa sig utredningar och upplysningar på grundval av där befintliga jordeböcker. För nöjaktigt tillhandagående av den allmänhet, som för sådana eller andra ärenden besöka kontoret, kräves givetvis en ingående känedom såväl om jordeboksväsendet och övriga rent kamerala förhållanden som ock om de olika grenarna av kollegiets verksamhetsområde.

De i punkterna 2 och 3 angivna åliggandena bestå i sådana expeditiöns- göromål, som hänga intimt samman med handläggningen av kollegiets löpande ärenden, och äro följaktligen av den art, att de böra ombesörjas av en på kollegiets stat uppförd kameral tjänsteman. Såväl dessa göromål som den i punkt 4 omförmälda in- och utlåningen av handlingar kunna icke lämpligen förläggas till allenast viss del av den dagliga arbetstiden utan måste utföras när helst sådant påkallas.

Av det anförda torde framgå såväl att den ifrågavarande notariens arbetsuppgifter äro av den beskaffenhet, att han icke lämpligen kan ersättas av en för arkivvården anställd arkivtekniskt utbildad tjänsteman, som ock att, därest detta icke förty skulle ske, den arkivvårdande tjänstemannen skulle få sin arbetstid så splittrad av andra utom hans fack liggande göromål, att den tid som bleve honom övrig till fullgörande av hans nog så krävande huvuduppgift, den arkivtekniska vården av kollegiets arkiv, skulle bliva allt för knapp.

Om ifrågakomma notariebefattning, såsom vi anse oundgängligen nödvändigt, kommer att bibehållas, vinnas alltså även den stora fördelen med hänsyn till arkivvården, att de därför avsedda arbetskrafterna kunna i långt större utsträckning än majoriteten tänkt sig användas för det rena arkivvårdsarbetet.»

I sin omförmälda promemoria framhåller generaldirektören Nehrman, bland annat, att arbetsförhållandena å kollegii andra arkivkontor äro sådana, att de, huru den arkivtekniska frågan än ordnas, i varje fall med nödvändighet kräva, att en av kollegiets notarier avdelas för tjänstgöring å detta kontor. Att tillgodose detta redan förhandenvarande och även för framtiden givna ordinarie behov med en anordning allenast på extra stat måste fördenskull anses mindre lämpligt.

Departements-
chefen.

På sätt jag förut erinrat, skulle i anledning av kammararkivets överflyttande till riksarkivet från kammarkollegiets stat vissa anslagsbelopp avföras för att upptagas å riksarkivets stat. För vården av de i kammarkollegiets egentliga ämbetslokaler befintliga arkivalierna skulle å kollegiets stat uppföras en tjänsteman i den nya trettonde lönegraden. Beträffande motiveringen till dessa förändringar ber jag att få hänvisa

till vad chefen för ecklesiastikdepartementet härutinnan anfört till statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 11 mars 1921.

Vid bedömande av frågan om fortsatt behov av den så kallade utredningsnotarien i kammarkollegium läser man till en början icke undgå att finna, att, därest denna nu på extra stat uppförda befattningshavare skulle försvinna och kollegium i stället få till sitt förfo- gande allenast en andre arkivarie för arkivvården, någon förstärkning av arbetskrafterna hos kollegium, som, så vitt nu är i fråga, ej skulle befrias från några uppgifter, icke komme till stånd. Med de hittills tillgängliga arbetskrafterna torde arkivvården hava fått inskränkas till det allra nöd- vändigaste, och behovet av ytterligare och förbättrad arkivvård läser icke kunna förnekas. Det är då uppenbart, att föga eller intet skulle stå att vinna genom en sådan anordning som utredningsnotariens utbytande mot en andre arkivarie för arkivvården. Enligt vad jag inhämtat, tages den ojämförligt större delen av utredningsnotariens arbetstid för närvarande i anspråk för sådana mera löpande göromål som ut- och inlåning av handlingar, handledning åt forskare, mottagande och registrering av handlingar m. m. dylikt, ehuru utredningsnotarien, enligt vad av det före- gående framgår, från början i främsta rummet varit avsedd för utred- ningar. Om den nya arkivvårdaren nu skulle få hand om samtliga nyss- berörda göromål, läser icke alltför mycken tid bliva övrig för den vik- tigare arkivvård, varav man här i första hand har behov. För att kunna på en gång vinna det ursprungliga syftet med utredningsnotarietjänsten nämligen att få något biträde åt arkivarien å andra arkivkontoret med mindre krävande utredningar, och genom den nya arkivvårdarens be- frielse från någon del av nyss angivna löpande göromål bereda tillfälle för honom att mera uteslutande ägna sig åt den egentliga arkivvården, anser jag mig böra tillstyrka, att den ifrågavarande notarietjänsten bibehålles. Då behovet av denna tjänsteman är av konstant natur, torde han böra uppföras å ordinarie stat. Jag förutsätter, att de ifrågavarande tjänstemännen, vilka båda givetvis närmast böra vara underställda före- ståndaren för andra arkivkontoret, få sina verksamhetsområden i för- hållande till varandra i möjligaste mån avgränsade.

Med hänsyn till den föreslagna arkivvårdarens benämning av arkivarie synas övriga arkivarier i kollegium, vilka tillhöra den nya fem- tonde lönegraden, medan den förre skulle hänföras till trettonde löne- graden, böra i likhet med motsvarande tjänstemän i riksarkivet benämnas förste arkivarier.

Jag ber i detta sammanhang få erinra därom, att med den nu föreslagna lösningen av frågan om vården av kammarkollegiums återstå-

ende arkiv det hittills å extra stat uppförda anslaget för ordnande av vissa till kollegiets andra arkivkontor hörande handlingar, för år 1921 1,950 kronor, ansetts kunna upphöra. Anslag till utredningsnotarien har, som nämnts, hittills varit anvisat å extra stat.

Enligt det beslut, som 1921 års riksdag fattat i fråga om löne-reglering för befattningshavare vid statsdepartement och centrala ämbetsverk skulle, om någon förändring av antalet befattningshavare icke behövde äga rum, följande stat gälla för kammarkollegium från och med år 1922:

Stat.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	kronor	245,000
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	»	6,500
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag, högst</i>	»	33,000
Renskrivnings- och tryckningskostnad, <i>förslagsanslag</i> ...	»	3,000

Förslagsanslag kronor 287,500.

I enlighet med vad jag förut tillstyrkt böra emellertid vissa ändringar häri äga rum. Så torde anslagsposten »avlöningar till ordinarie tjänstemän» böra dels ökas med avlöning till en andre arkivarie i trettonde lönegraden, vilken avlöning bör beräknas till 7,212 kronor, dels minskas med avlöning till en expeditionsvakt i första lönegraden, beräknad till 2,988 kronor. Vidare skulle enligt mitt förslag om uppförande å kollegii stat av en notarie samma anslagspost höjas med ytterligare 7,212 kronor. Omförmälda ändringar i anslagsposten böra föranleda höjning av anslagsposten »vikariatsersättningar», med i runt tal 200 kronor. Till arvode åt en amanuens har hittills utgått i medeltal 1,800 kronor och till avlöning åt en extra vaktmästare 1,600 kronor för år räknat. Summan av båda sistnämnda belopp, 3,400 kronor, ökad med omkring 33 procent, bör avgå från anslagsposten »avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.». Alltså skulle anslagsposten »avlöningar till ordinarie tjänstemän» uppgå till i runt tal 256,500 kronor, anslagsposten »vikariatsersättningar» till 6,700 kronor och anslagsposten »avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.» till 28,500 kronor. Endast anslagsposten till renskrivnings- och tryckningskostnad skulle förbli oförändrad och sålunda upptagas med ett belopp av 3,000 kronor. Förslagsanslaget till kammarkollegium skulle alltså sluta å ett belopp av 294,700 kronor.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bestämma antalet befattningshavare å ordinarie stat för kammarkollegium på nedanstående sätt:

Befattningshavare	Avlöningsgrad
1 generaldirektör	A 3
5 kammarråd.....	B 20
1 förste advokatfiskal.....	B 18
1 andre advokatfiskal	B 15
8 tjänstemän (5 sekreterare, 3 förste arkivarier)	B 15
1 förste arkivarie för lantmäteritutredningar	B 15
6 tjänstemän (3 notarier, 2 fiskaler, 1 registrator)	B 13
1 andre arkivarie för arkivvården.....	B 13
2 kanslibiträden, kvinnliga	C 3
7 kontorsbiträden, kvinnliga	C 2
1 förste expeditionsvakt.....	B 3
3 expeditionsvakter.....	B 1

dels godkänna följande stat för kammarkollegium, att tillämpas från och med år 1922:

Stat.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	kronor 256,500
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	» 6,700
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag, högst</i>	» 28,500
Renskrivnings- och tryckningskostnad, <i>förslagsanslag</i> ...	» 3,000

Förslagsanslag kronor 294,700.

dels och under riksstatens sjunde huvudtitel, med uteslutande av det under rubriken kammarkollegium uppförda anslaget å 192,600 kronor, därav bestämt anslag 189,600 kronor samt förslagsanslag 3,000 kronor, under samma rubrik uppföra ett ordinarie förslagsanslag å 294,700 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga litt. ... vid detta protokoll utvisar, skulle avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Martin Philipson.